

**Nie pozwólmy zapomnieć!
W 65. rocznicę wyzwolenia KL Auschwitz-Birkenau**

Wystawa (26.01 – 31.03.2010)

26 stycznia 2010 r. odbyło się uroczyste otwarcie wystawy z udziałem kombatantów II wojny światowej, władz ŚZŻ Armii Krajowej (Okręgu Dolnośląskiego), IPN (Oddziału Wrocławskiego), rodziny więźnia obozu – Jana Pająka Pająkowskiego oraz młodzieży szkolnej.

Program otwarcia zawierał:

1. Prelekcję Zofii Góral nt. historii hitlerowskiego nazizmu i mechanizmu zagłady w obozach koncentracyjnych.
2. Wystąpienie Lidii Gajczewskiej nt. historii życia jej stryja – więźnia Nr 483 Auschwitz.

3. Wspomnienia Stanisława Derdy, więźnia kilku obozów pracy przymusowej na terenie Śląska i Dolnego Śląska.

4. Inscenizację teatralną nt. losów więźnia Auschwitz nr 483 – Jana Pajaka Pająkowskiego w wykonaniu uczniów II LO we Wrocławiu (pod kierunkiem Barbary Iwaszuk).

Wystawa została zorganizowana w celu przypomnienia zbrodni ludobójstwa dokonanej przez hitlerowskich nazistów w obozie koncentracyjnym KL Auschwitz-Birkenau w latach II wojny światowej.

Wystawę zorganizowała Zofia Góral i Ludmiła Gajczewska, bratanica Jana Pajaka Pająkowskiego. Pani L. Gajczewska na 10 planszach zobrazowała życie w obozie śmierci KL Auschwitz-Birkenau. Pokazała historię nazizmu hitlerowskiego, jego mechanizmy funkcjonowania (NSDAP, SS, Gestapo) i losy swojego stryja – Więźnia nr 483.

Bogata dokumentacja (listy, fotografie, mapy, plany szkice budowy obozu) z kilkunasto-miesięcznego pobytu w Auschwitz J.Pajaka Pająkowskiego oraz ekspozycja książek (w tym wspomnieniowych), albumów i map dała zwiedzającym bardzo dobre wyobrażenie o skali cierpień z góry skazanych na śmierć więźniów obozów zagłady.

Na przykładzie więźnia nr 483 – Jana Pajaka Pająkowskiego (jednego spośród 4 mln ofiar) pokazana została nazistowska machina śmierci działająca w Auschwitz-Birkenau. Głód, katastrofalne warunki higieniczne i sanitarne, brak odzieży, lekarstw i mordercza praca, a przy tym nieludzkie traktowanie więźniów (poniżanie, bicie, katowanie, torturowanie, prowadzenie niebezpiecznych dla zdrowia eksperymentów medycznych, zastrzyki z fenolu itp.) powodowały ogromną śmiertelność uwięzionych. KL Auschwitz rozpoczął działalność na wiosnę 1940 r. Już po roku funkcjonowania, wobec setek tysięcy skazanych z całej Europy, funkcjonariusze obozu zrezygnowali z ewidencjonowania ludzi. Więźniom wydawano numery (mające zastąpić nazwiska), które tatuowano na lewym przedramieniu. Od 1942 r. do KL Auschwitz przybywały transporty Żydów z całej Europy, na mocy wyroku Głównego Urzędu Bezpieczeństwa Rzeszy – RSHA. Na rampie zabierano im bagaże i kierowano do komór gazowych zainstalowanych w nowo wybudowanym obozie Birkenau.

Jedynie 25-30% Żydów zatrudniano tymczasowo w obozach pracy, by tylko odroczyć im śmierć. Podobny los spotkał Cyganów.

W obozie więźniowie tworzyli tajne organizacje, których celem była walka o godne życie i przetrwanie. Jednym z konspiratorów obozowych był rotmistrz - Witold Pilecki, który dobrowolnie dostał się do Auschwitz, by zgromadzić dowody zbrodni hitlerowskich, a następnie uwolniony przez Armię Krajową, przekazał te dokumenty aliantom i Żydom amerykańskim.

27 stycznia 1945 r. obóz został zajęty przez Armię Czerwoną, która wyzwoliła ok. 7000 więźniów, głównie chorych i wycieńczonych fizycznie. Wcześniej władze Auschwitz ewakuowały 60.000 więźniów do obozów w III Rzeszy. Większość z tych ludzi zginęła podczas ewakuacji i w okresie późniejszym w obozach w głębi Niemiec.

Opracowała: Zofia Góral